

Henryk Kraczewski
Powiatowy Inspektorat
Weterynarii w Kościanie

TOWARZYSTWO
BARTNIKÓW
W ŚMIGLU

- I. Rejestracja pasieki
- II. Postępowanie przy
wytruciu pszczół

Rejestracja pasieki

I) REJESTRACJA PASIEKI (WNIOSEK 1)

1. Pszczoła jest zwierzęciem gospodarskim i podlega nadzorowi służb weterynaryjnych.
2. Podjęcie działalności nadzorowanej wymaga wniosku do powiatowego lekarza weterynarii w formie pisemnej (30 dni przed rozpoczęciem działalności) – art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy o ochronie zdrowia zwierząt i zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, **i jest obowiązkiem każdego pszczelarza.**

II) REJESTRACJA SPRZEDAŻY BEZPOŚREDNIEJ (WNIOSEK 2)

1. Powiatowy lekarz weterynarii wykonuje czynności związane ze sprawowaniem nadzoru nad bezpieczeństwem produktów pochodzenia zwierzęcego – art. 6 ust. 1 pkt 2 ustawy o produktach pochodzenia zwierzęcego.
2. Podmiot powiadamia pisemnie powiatowego lekarza weterynarii o zakresie i wielkości produkcji oraz produktach – art. 19 ust.1 pkt 2 ustawy o produktach pochodzenia zwierzęcego **i jest to obowiązkiem pszczelarza zbywającego swe produkty do spożycia (poza domownikami) w sprzedaży detalicznej.**
3. Do sprzedaży bezpośredniej dopuszcza się wyłącznie produkty wyprodukowane z własnych surowców - § 2 rozporządzenia MRiRW w sprawie wymagań weterynaryjnych przy produkcji produktów pochodzenia zwierzęcego przeznaczonych do sprzedaży bezpośredniej.
4. Do sprzedaży bezpośredniej dopuszcza się produkty pszczele nieprzetworzone, w tym miód, pyłek pszczele, pierzę, mleczo pszczele, kit pszczele - § 3 pkt 8 ww. rozporządzenia.

OPISOWY PROJEKT TECHNOLOGICZNY

IMIĘ I NAZWISKO – ADRES]

1. Rodzaj działalności:

Sprzedaż bezpośrednia nieprzetworzonych produktów pszczelich z własnej pasieki prowadzona będzie w siedzibie oraz do sklepów sprzedaży detalicznej i targowisk na terenie województwa wielkopolskiego i województw sąsiednich.

Planowana jest produkcja i sprzedaż następujących produktów pszczelich:

- o Miody nektarowe i spadziowe pozyskiwane z nektaru roślin i spadzi mszyc;
- o Pyłek kwiatowy pozyskiwany z kwiatów roślin.

Produkcja prowadzona będzie na bazie 40 rodzin pszczelich w ulach typu: ..... z konfekcjonowaniem produktów na miejscu, przy pomocy urządzeń z atestami zdrowotnymi dla żywności.

Pracownia pszczelarska mieści się w wydzielonym pawilonie – laboratorium. Pracownia posiada dostęp do bieżącej wody z umywalką. Na wyposażeniu pracowni są regały do przechowywania sprzętów ruchomych i pojemników.

Część produkcyjna pracowni posiada następujące wyposażenie techniczne:

- 1) Stół do odsklepiania (stal kwasoodporna);
- 2) Widelec do odsklepiania (stal kwasoodporna);
- 3) Miodarka (stal kwasoodporna);
- 4) Zestaw sit do cedzenia miodu (stal kwasoodporna);
- 5) Pojemniki odstojnikowe do magazynowania miodu z atestem spożywczym;
- 6) Stół roboczy do konfekcjonowania miodu (stal kwasoodporna);
- 7) Suszarka do pyłku (stal kwasoodporna).

Przy konfekcjonowaniu miodu wykorzystywane będą pojemniki szklane o różnej pojemności. Do pakowania pyłku będą zastosowane pojemniki foliowe, plastikowe i szklane z atestami zdrowotnymi dla opakowań przeznaczonych do żywności.

Do czyszczenia, mycia i dezynfekcji pojemników i sprzętów stosowana będzie ciepła woda, kwas octowy o stężeniu do 10 % oraz alkohol etylowy (denaturat).

Pomieszczenie (chłodnia) - do magazynowania ramek z suszem stanowi oddzielne pomieszczenie (poza budynkiem pracowni).

Ramki z suszem dezynfekowane będą oparami kwasu octowego lodowatego o stężeniu 80 %.

OPIŠOWY PROJEKT TECHNOLOGICZNY

2. W procesie produkcji i konfekcjonowania będzie miała zastosowanie Dobra praktyka produkcyjna i higieniczna w pszczelarstwie:

- 1) Używanie odzieży ochronnej – zmieniana w budynku mieszkalnym, sukcesywnie czyszczona i prana.
- 2) Produkcja z zachowaniem higieny osobistej pszczelarza;
- 3) Stosowanie bieżącej wody (ciepłej i zimnej) w procesie mycia;
- 4) Czyszczenie i odkażanie narzędzi po zakończeniu pozyskiwania miodu i pyłku;
- 5) Posezonowe czyszczenie, mycie i dezynfekcja pojemników i sprzętów;
- 6) Stosowanie czystych i suchych pojemników do konfekcjonowania miodu i pyłku;
- 7) Posezonowe odkażanie ramek z suszem;
- 8) Zwalczenie patogenów (warrozy) po wybraniu miodu i zakończeniu pozyskiwania pyłku (okres bezpożytkowy) przy pomocy kwasów organicznych (mrówkowy i szczawiowy) oraz zabiegu leczniczego przy pomocy środka farmaceutycznego (z przepisu lekarza weterynarii);
- 9) Likwidacja „osypów zimowych” poprzez zakopanie (dół z wapnem lub zalany wodą wapienną);
- 10) Utrzymanie prawidłowej higieny pomieszczeń, szczelności drzwi, okien i dachów.

3. Maksymalna roczna zdolność produkcyjna zakładu:

- > 40 rodzin x 30 kg miodu = 1200 kg miodu;
- > 40 rodzin x 0,5 kg pyłku = 20 kg pyłku.

4. System dostawy wody:

- > Ujęcie wodociągowe z sieci komunalnej.

5. Odpady i uboczne produkty pochodzenia zwierzęcego:

- > Martwe pszczoły z osadami z dennic, czyli tzw. „osypy zimowe” zostaną zakopane poza pasieczyskiem (dół wysypany wapnem lub zalany wodą wapienną);
- > Pozostałości z mechanicznego czyszczenia elementów uli i odpady po topieniu suszu będą gromadzone w zamkniętym pojemniku i usuwane jako odpady komunalne;
- > Pozyskany wosk będzie wykorzystywany do produkcji węzy w pasiece.

6. Adres zakładu:

- > Pracownia .....
- > Pasieczysko .....

POSTĘPOWANIE W PRZYPADKU WYTRUCIA PSZCZÓŁ

1. **Pszczelarz stwierdza:** martwe pszczoły pod wylotkiem, nienaturalne zachowanie pszczoł lotnych, w tym nie wpuszczanie ich do ula przez strażniczki, zmniejszenie lub brak lotów, osłabienie rodziny.
2. **Pszczelarz powinien:**
  - określić kierunek lotów pszczoł;
  - sprawdzić potencjalne pole z pożytkiem:
    - a) czy na kwitnących roślinach uprawnych lub kwitnących chwastach znajdują się pszczoły lub inne żywe owady – dotyczy to również sadów,
    - b) czy pod roślinami nie leżą martwe pszczoły,
    - c) czy aktualnie nie jest wykonywany zabieg ochrony roślin.
  - powiadomić organ samorządowy (gminę, miasto) o podejrzeniu wytrucia pszczoł środkami ochrony roślin. Organowi samorządowemu podlegają wszystkie sprawy publiczne o znaczeniu lokalnym oraz zadania obejmujące ochronę środowiska i przyrody - art. 6 ust. 1 i art. 7 ust. 1 pkt 1 ustawy o samorządzie gminnym.
3. **Organ samorządowy powołuje komisję,** w której składzie winny znaleźć się:
  - strony (poszkodowana i podejrzana);
  - pracownik Gminy;
  - pracownik oddziału Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Roślin i Nasiennictwa;
  - pracownik Powiatowego Inspektoratu Weterynarii;
  - przedstawiciel Koła Pszczelarzy jako głos doradczy.

POSTĘPOWANIE W PRZYPADKU WYTRUCIA PSZCZÓŁ

4. Komisja przeprowadza wizję lokalną:

- pracownik IW kontroluje stan epizootyczny pasieczyska (położenie, higienę i dokumentację leczenia) i pobiera próbę urzędową martwych pszczoł i przesyła ją do PIW-PIB w Puławach celem stwierdzenia substancji, która spowodowała śmierć pszczoł (badanie w Puławach jest bezpłatne),
- pracownik PIORIN pobiera próbę urzędową kwiatostanów, liści lub pędów, celem zbadania pozostałości substancji pochodzących od pestycydów w laboratorium IOR w Poznaniu oraz przeprowadza kontrolę stosowania zabiegów ochrony roślin na domniemanym polu, w tym kontrolę zapisów w zeszycie oprysków (badanie pokrywa wnioskodawca),
- komisja sporządza protokół z określeniem: położenia pola i rodzaju upraw, wielkości strat w pasiece, potencjalnego środka owadobójczego, który podpisują członkowie i strony.

5. **Warunkiem niezbędnym do udowodnienia przyczyn zatrucia pszczoł jest otrzymanie spójnych wyników badania martwych pszczoł i pozostałości pestycydów w kwiatach, liściach czy pędach.**

- 6. Na podstawie tych wyników strona poszkodowana może żądać odszkodowania od sprawcy, a przy braku jego zgody wystąpić na drogę sądową o odszkodowanie z powództwa cywilnego.
- 7. Członkowie Koła Pszczelarzy w Śmiglu wyegzekwowali odszkodowanie od sprawców zatrucia pszczoł w 2013 r. i 2015 r.

Z PRZEPISÓW OCHRONY ROŚLIN

1. Środki ochrony roślin należy stosować w taki sposób, aby nie stwarzać zagrożenia dla zdrowia ludzi, zwierząt oraz dla środowiska, w tym przeciwdziałać zniesieniu środków ochrony roślin na obszary i obiekty niebędące celem zabiegu – art. 35 ust. 1 ustawy o środkach ochrony roślin.
2. Etykietowanie środków ochrony roślin obejmuje wymogi związane z klasyfikacją, etykietowaniem i opakowaniem. Obejmuje także standardowe zwroty informujące o szczególnym ryzyku i środkach ostrożności – art. 65 rozporządzenia PEiR (WE)1107/2009 dotyczącego wprowadzania do obrotu środków ochrony roślin.
3. Wymogi mogą zawierać ograniczenie dystrybucji i stosowania środka ochrony roślin w celu ochrony zdrowia dystrybutorów, użytkowników, osób postronnych, mieszkańców, konsumentów lub pracowników, których to dotyczy, albo środowiska, uwzględniające wymogi nałożone na mocy innych przepisów wspólnotowych; takie ograniczenie oznaczane jest w etykiecie – art. 31 ust. 4 lit. a) ww. rozporządzenia, co zezwala PIORIN – owi na zastosowanie kary grzywny zgodnie z art. 76 ust. 1 pkt 19 ustawy o środkach ochrony roślin.

UWAGA ! Jednakże należy pamiętać o zasadzie nie stosowania podwójnego karania za ten sam czyn! To może uniemożliwić ukaranie winnego przez sąd.

Protokół pobrania prób osypu pszczół i roślin. Podejrzanie ostrego zatrucia pszczół środkami ochrony roślin.

..... (miejsce, data sporządzenia)

PROTOKÓŁ POBRANIA PRÓBKII DO BADAŃ LABORATORYJNYCH PODEJRZENIE OSTREGO ZATRUCIA PSZCZÓŁ ŚRODKAMI OCHRONY ROŚLIN

Nr .....
(nadaje PIWet-PIB)

Poszkodowany pszczelarz Pani/Pan.....
zamieszkała/y w .....gmina.....
powiat .....województwo.....

Komisja powołana przez Urząd Gminy/Miasta* w ..... w składzie:

1. Przedstawiciel Urzędu Gminy/Miasta*
Pani/Pan.....
2. Przedstawiciel PIORIN w .....oddział w.....
Pani/Pan.....
3. Przedstawiciel Powiatowej Inspekcji Weterynaryjnej w .....
Pani/Pan.....
4. Przedstawiciel Polskiego Związku Pszczelarskiego/WZP/RZP* w.....
Pani/Pan.....

Protokół pobrania prób osypu pszczół i roślin. Podejrzenie ostrego zatrucia pszczół środkami ochrony roślin.

Przy udziale właściciela plantacji Pani/Pana ..... zamieszkałej/ego w
..... gmina..... powiat .....
województwo..... na której zastosowano środki ochrony roślin stanowiące
prawdopodobne źródło zatrucia pszczół.

Opis pasieki

1. Lokalizacja pasieki (opisać dokładnie położenie, np. w sadzie, na skraju lasu, itp, położenie względem podejrzewanych plantacji – odległość, kierunek, sąsiedztwo upraw itp.)
.....
.....

2. Liczba rodzin pszczelich: ogółem w pasiece ..... w tym z objawami zatrucia .....
całkowicie wymarłych .....

3. Objawy zatrucia Komisja w dniu badania sprawy stwierdza, że efekt toksyczny: ustąpił / trwa / narasta*
.....
.....

4. 4) Stan zdrowotny pasieki (opisać, czy stwierdzono jakiegokolwiek objawy chorobowe):
.....
.....

Inne okoliczności mogące mieć wpływ na ubytek pszczół:
.....
.....

5. Szacowana wysokość szkody w pasiece wynosi (zł) .....
słownie .....

Protokół pobrania prób osypu pszczół i roślin. Podejrzenie ostrego zatrucia pszczół środkami ochrony roślin.

Próbki pobrane do badań laboratoryjnych

Koszty badań laboratoryjnych, po wcześniejszym uzgodnieniu, ponosi Państwowy Instytut Weterynaryjny – Państwowy Instytut Badawczy w Puławach. Badania odbywają się w ramach realizacji zadania W-42 „Monitorowanie stanu zdrowotnego i strat rodzin pszczelich w krajowych pasiekach” realizowanego w ramach programu wieloletniego „Ochrona zdrowia zwierząt i zdrowia publicznego” (uchwała Rady Ministrów nr 229/2013 z dnia 31 grudnia 2013 r.)

Z pasieki poszkodowanego pszczelarza Pani/Pana .....

komisyjnie pobrano próbkę martwych pszczół (zgodnie z instrukcją PIWet-PIB)

zebranych przy ulach

zebranych z dennic

inne / jakie? .....

> wielkość pobranej próbki .....

> numer plomby.....

Zgodnie z oświadczeniem pszczelarza od chwili zauważenia zamierania pszczół do momentu pobierania próbek upłynęło ..... godzin/dni*

Na podejrzonej plantacji Pani/Pana..... o obszarze ..... ha,

w odległości ..... m w linii prostej od badanej pasieki, na której uprawiana jest.....

.....(nazwa roślin i faza rozwojowa) w trakcie postępowania PIORiN wykazano stosowanie

następujących środków ochrony roślin:.....

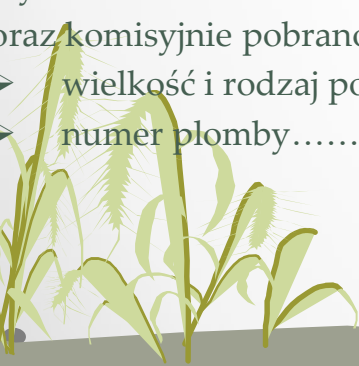
..... ostatni zabieg

wykonano ..... w godzinach od ..... do .....

przez komisję pobrano próbkę roślin (zgodnie z metodologią PIORiN)

> wielkość i rodzaj pobranej próbki .....

> numer plomby.....

Protokół pobrania prób osypu pszczół i roślin. Podejrzenie ostrego zatrucia pszczół środkami ochrony roślin.

Od czasu stosowania preparatu do chwili pobierania próbek pogoda była:
sucha/słoneczna/mglista/deszczowa/burzowa* .....
Temp. powietrza w zakresie .....°C.

W czasie oględzin na plantacji stwierdzono/nie stwierdzono* obecność martwych
pszczół/trzmieli*. W czasie oględzin plantacji stwierdzono/nie stwierdzono* loty pszczół.

Uwagi komisji:

.....
.....
.....
.....

Uwagi stron:

.....
.....
.....
.....

Protokół sporządził: .....

niepotrzebne skreślić

(Data i czytelny podpis)

Protokół pobrania prób osypu pszczół i roślin. Podejrzanie ostrego zatrucia pszczół środkami ochrony roślin.

Z treścią protokołu zapoznali się i jego kopię otrzymali:

Poszkodowany pszczelarz: .....
(Data i czytelny podpis)

Właściciel podejrzanej plantacji: .....
(Data i czytelny podpis)

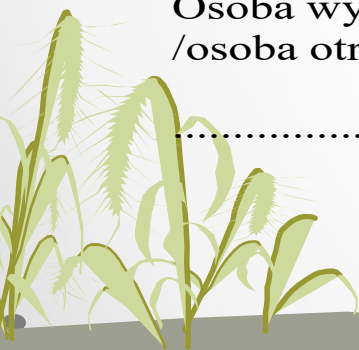
Członkowie Komisji:

1..... 2.....
(Data i czytelny podpis) (Data i czytelny podpis)

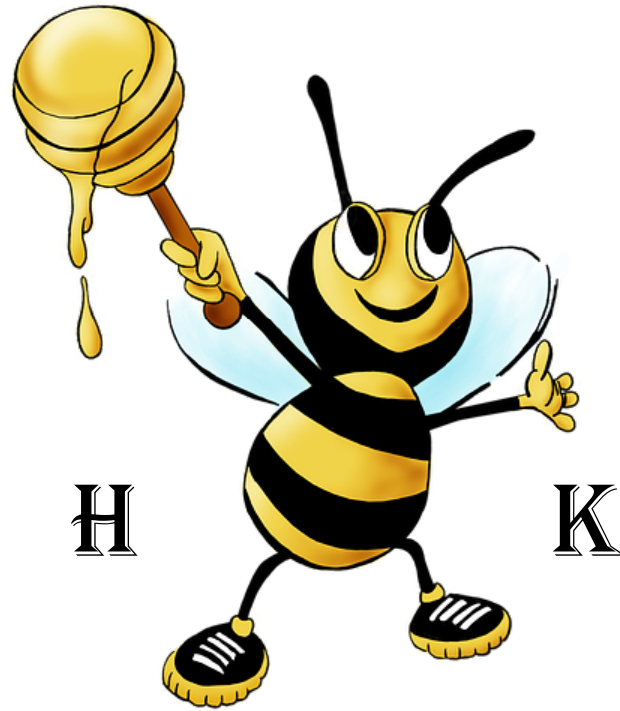
3..... 4.....
(Data i czytelny podpis) (Data i czytelny podpis)

Osoba wysyłająca próbkę do badań laboratoryjnych
/osoba otrzymująca sprawozdanie z badań laboratoryjnych:

.....
(Data i czytelny podpis)

Dziękuję za uwagę !

H

K

